

KAVANOZDAKİ KÜLLER

Tahtakale'nin oralarda, yolda, uzun boylu, zayıf, benden 5-6 yaş büyük bir adam önüme geçip, "Tanımadın beni" dedi. Durdum, yüzüne dikkatle baktım, yabancı gelmiyordu ama tanımamıştım. "Tanımadım" dedim. Üzerinde soluk bir gömlek, ütüsüz eski bir pantolon vardı. Gözündeki gözlükleri düzelterek, "Ben 45" dedi.

O an hızla 50'li yılların sonlarına doğru, biz dedemin Fomora'daki evinde otururken, onların da yakında bir evde oturduklarını, babamın bir tanıdığıнын oğlu olduğunu, bana sapan atmayı ve kedilerin kuyruğuna konserve kutusu bağlamayı öğrettiğini ve nasılsa onun doğum tarihinin 1945 olduğunu öğrendikten sonra da adını öğrenmeye gerek duymadan ona hep 45 dediğimi hatırladım.

Gerçekten aradan çok zaman geçmiş ve galiba 1958 yılından sonra onu hiç görmemiştim. "Nasıl tanıyayım, o kadar çok zaman geçti ki..." dedim ona, "senin hafızan gerçekten çok iyiymiş" diye de ekledim. Gülümsedi, "Ben yakında oturuyorum, gel bana gidip bir kahve içelim, çok sevinirim" diye ısrar etti. "Rahatsız etmeyeyim" deyince de kolumdan çekerek, "Yok yahu evde kimse yok, kaldım bir başıma" diye koluma girip beni, Tahtakale'nin üstünde dar bir sokakta, eski bir apartmanın giriş katındaki küçük bir daireye götürdü.

O kahve yaparken, nedense aklıma Ahmetpaşa Mezarlığı'nın karşısındaki camiye bitişik dedemin ahşap evi geldi. 1958 yılı yazında, ilkokul ikiyi bitirmiş biri olarak, sürekli "istimlak" sözcüğünün ne anlama geldiğini sorup, dedemin evinin yıkımı anlamına geldiğini öğreniyordum. Yine o günlerde, halalarımın da hangi ülkeden olduğunu bilmediğim, dedemin evinin yıkılmasına neden olan Piccinato adlı bir adamın adının, herkesi güldüren ve kötü anlama gelen kısaltmasını duyuyordum. Annemin söylediğine göre halalarım, adamın adının ilk hecesini kötü bir sözcük olarak kullanıyorlardı. Sonra dedem öldü ve babam şimdiki Alemdar Mahallesi'nde parsellenen şeftali bahçelerinden bir arsa satın alarak, bir evin inşaatına başladı.

45'in evi, anladığım kadarıyla pek güneş almayan siyah-beyaz filmlere benzeyen bir evdi. O kahveleri getirirken, "Yangını hatırlıyor musun?" diye sordu. Ben de ona, yangının olduğu gün yaşadıklarımı anlatmaya başladım:

"O gün biz, inşa halinde olan eve gidecektik. Annem bir sefertasına yemek hazırlamıştı babamla ustalar için. Yukarıdan renkli kumaş topları ve torbalarla aşağıya, daha sonra yapılacak Santral Garaj yönüne doğru bağırarak koşturanlar vardı. O zamanlar belediye otobüsü bizim evin önünden aşağıya doğru iner ve sarı Fomora binasının oradan sola dönerek, Merinos'un önünden Sırameşeler'e doğru yollanırdı. Demek Altıparmak Caddesi bile o kadar önemli değilmiş 1958'de daha. Boş bir belediye otobüsüne annem ve kardeşim ile bindiğimizde, şoförden Çarşı'nın yandığını duymuş, daha sonra da gün boyu inşaatı süren evin çatısından yangını seyretmiştik. Gece ise, Çatalfırın'daki dayımın evinin bahçesine akkor halinde düşen çivileri gördük. Dayımın

dükkanına yangından kurtarılarak getirilen, yeşil boyalı bir kuyumcu kasasının çevresinde dolanmıştım. Büyüyünce anladım o günün önemini, Osmanlının kuruluşundan beri orada olan Çarşı'nın daha sonra Heykel'e, Setbaşı'ya ve Altıparmak'a doğru yayılacağı günmüş meğer o gün."

Ben bunları anlatırken 45 sessizce kahvesini içiyordu. Sonra bir sigara yaktı ve o da anlatmaya başladı, " 58'in o pazar günü, aslında benim yangınım oldu. Orta okuldaydım, o gün tutturdum Mudanya'ya gidelim diye. Annem babam tek çocuk olduğumdan olmalı zaten her dediğimi yaparlardı, gittik Mudanya'ya, orada bir kahvede duydu babam Çarşı'nın yandığını, çaresizce sağa sola koşturdu Bursa'ya dönmek için. O sıcakta yüzü kıpkırmızı olmuştu. Belki hatırlarsın, Bakırcılar Çarşısı'na yakın bir yerdeydi babamın kumaşçı dükkanı. Biz Mudanya'dan dönene kadar yangın çok büyümüş, dükkan komşularından birinin kurtardığı bir iki top kumaştan başka elimizde bir şey kalmamıştı. Gerçek bir felaketti yaşadığımız. Yangından iki gün sonra babam kalp krizinden öldü, annem de iki yıl sonra 1960'da vefat etti ve ben tek başıma kaldım. 1975'de eski dükkan komşularımızdan biri beni yanına alıp, benimle aynı yaşta olan kızıyla evlendirdi. Yangın bizi kül etmiş ama nedense onlara yaramıştı. Çocuğumuz olmadı, 2010 yılında 65 yaşındayken karım Alzhiemer oldu, on yıl yatalak, bir canlı cenaze gibi yaşadı ve öldü. Ben kayınpederimin dükkanında on yıl kadar çalışıp sonra emekli oldum ve işten ayrıldım. Bu ev de bana karımdan kaldı".

Hep geleceğin belirsizliği içinde yaşıyorduk. Yıllar önce, Ağustos ayının bir pazar günü, o gün ne olacağını, her şeyin ne kadar çok değişeceğini hiç bilmeden yaşamıştık. Dedemin eski evi yıkılmadan önce, Ahmet Paşa Mezarlığı'na getirilen tabutları gören daha okula gitmeyen kardeşim, "Herkes ölüyor, burası bize kalıyor" diye bağırdı o günlerde. Oysa o da daha 30'lu yaşlarının sonunda, eşini ve iki çocuğunu geride bırakarak vefat etmişti...

45 sonra nereden duyduysa, yangın sırasında bir otelin ikinci katından, aşağıdakilerin tutması için atılan koca bir aynayı ve bir bodrumdan çıkarılan çoğu yanmış otomobil lastiklerini anlattı. Kısa pantolonlu bir arkadaşının bacağına ise, şaşkınlık içinde elinde henüz soğumamış bir terzi ütüsü ile koşturan bir adam yakmış, arkadaşının bacağına izi kalmış. Sigaranın birini söndürüp, diğerini yakan 45, bu kez de gitti ve arka odadaki bir dolaptan çıkardığı bir kavanozla geldi. O sırada da açık olan televizyondaki bir müzik programında, piyanonun başına oturan biri, Erik Satie'nin Gnossienne No.1'i çalmaya başlamıştı. Ne olduğunu anlamadan kavanoza baktım. Masanın üstünde duran reçel kavanozu büyüklüğündeki bir kavanozun içinde küller ve küçük yanık bir taş parçası vardı. Kavanozu sallayarak küllerin küçük yanık taş parçasının üstüne toplanıp dağılmasını izleyerek sordum, "Bu ne?"

"Bu benim hayatımın en önemi gününden küçük bir hatıra" dedi 45, "Yangından iki gün sonra babam da kalp krizinden ölünce, onu Pınarbaşı Mezarlığı'na gömdükten sonra dönüp bunları bizim yanan dükkanın enkazından bir kesekağıdına doldurup eve getirdim. Annem ile bu kavanoz yüzünden birkaç kez tartıştığımızı, bana bu kavanozu atmamı söylediğini hatırlıyorum. Ama atamadım. Karım da bu kavanozdan hiç hoşlanmazdı, nedenini bilmiyorum ama ben en kötü günümün anısının, hep gözümün önünde olmasını istedim. Karım bu kavanoz konusundaki baskılarını artırınca da kavanozu alıp, bir banka kasasına koydum. Karımın hastalığının ortalarına

doğru artık onun hiçbir Őeyi anlamadığını ve konuşamadığını düşünerek gidip, kasadan kavanozu yeniden eve getirdim”.

Ürkmüştüm, kavanozu elimdem masaya bıraktım.

45 bana, “Sen bayağı okuyup yazdın galiba, senin Mösyö Fomora diye bir kitabını görmüştüm. Öyle biri var mıydı hiç bilmiyorum. Bu çalan müziğın adını da bilirsin herhalde sen” dedi.

Yeniden elime kavanozu alarak, “ Hüzün” dedim, “bu çalanın adı hüzün”.

O günden sonra da 45’i bir daha hiç görmedim.